

บทที่ 12 ความล้มเหลวของธุรกิจ

ความล้มเหลวทางธุรกิจมิได้เกิดเนื่องจากตัวธุรกิจเองเท่านั้น แต่อาจเกิดจากธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่นผู้จัดหาหรือขายวัตถุดิบให้กับกิจการหรือลูกค้าของกิจการเองประสบความล้มเหลวจนไม่สามารถจ่ายชำระหนี้สินให้กิจการได้

ความล้มเหลวทางธุรกิจคืออะไร

ความล้มเหลวทางธุรกิจเกิดขึ้นเมื่อธุรกิจก้าวมาถึงจุด (ปกติคือจุดที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้) ซึ่งไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยปราศจากปัญหา ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่กิจการไม่สามารถหาทางแก้ไขได้ และยิ่งดำเนินธุรกิจต่อไปก็ยิ่งมีปัญหามากขึ้นเรื่อย ๆ ที่จุดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะยอมรับความล้มเหลวตั้งแต่ต้นหรือจะพบกับปัญหาด้านการเงินและกฎหมายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าหากยังดิ้นดันที่จะดำเนินธุรกิจต่อไป

ต้นเหตุของความล้มเหลวทางธุรกิจ

สาเหตุของความล้มเหลวทางธุรกิจประกอบด้วย

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยความอ่อนแอของอุตสาหกรรมและสถานที่ตั้งธุรกิจไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้อง
2. ปัจจัยทางการเงิน ซึ่งรวมทั้งการมีหนี้สินมากเกินไปแต่มีทุนน้อยหรือไม่เพียงพอ
3. การขาดการเอาใจใส่ ภัยธรรมชาติ และการทุจริต
4. ปัจจัยอื่น ๆ

สิ่งที่กิจการต้องเผชิญเมื่อมีหนี้สินส่วนตัว (Financial

1. การที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเป็นการชั่วคราวหรือเป็นเหตุจากมูลค่าสินค้าต่ำกว่าหนี้สินที่เป็นภาระผูกพัน
2. ถ้าปัญหาดังกล่าวเป็นเพียงชั่วคราวชั่วคราวการทำความเข้าใจกับเจ้าหนี้อาจขยายเวลาเพื่อให้ปัญหาผ่อนคลายได้ อย่างไรก็ตามถ้ามูลค่าของสินทรัพย์ถาวรตกต่ำมาก ๆ และกิจการเกิดการขาดทุน ใครจะเป็นผู้รับภาระขาดทุนและใครจะเป็นผู้ได้รับมูลค่าที่ยังเหลืออยู่
3. กิจการควรจะหยุดดำเนินการหรือดำเนินการต่อไป กล่าวคือเป็นการดีหรือไม่ที่จะดำเนินการต่อไปหรือหยุดกิจการและขายสินทรัพย์ออกไปให้หมด
4. ควรที่กิจการจะได้รับความคุ้มครองจากศาลภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลายหรือใช้วิธีอื่นที่ไม่เป็นทางการเพื่อฟื้นฟูกิจการ
5. ใครจะเป็นผู้ควบคุมกิจการเมื่อมีการเลิกกิจการหรือฟื้นฟูกิจการ ควรที่จะให้ผู้บริหารชุดเดิมรักษาการต่อไปหรือจะให้ผู้พิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) เข้ามาดูแลกิจการแทน

การแก้ไขปัญหาอย่างไม่เป็นทางการ

- Workout คือ การตกลงกันด้วยความสมัครใจระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ และเจ้าหนี้ยินยอมให้กิจการสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ โดยมีการปรับปรุงฐานะทางการเงินให้กลับมามั่นคงอีกครั้ง
- Restructuring คือ การปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ เช่น การเปลี่ยนหนี้บางรายการระยะสั้นเป็นระยะยาว หรือเปลี่ยนหนี้เป็นทุน
- Extension คือ การยืดเวลาการชำระหนี้ หมายถึง เจ้าหนี้ยอมขยายกำหนดเวลาการชำระหนี้ออกไปสำหรับยอดหนี้ที่ค้างชำระหนี้เต็มจำนวนอยู่และเป็นไปได้ที่เจ้าหนี้อาจให้เงินกู้จำนวนหนึ่งแก่ลูกหนี้เพื่อชำระหนี้การค้ำในช่วงเวลาที่ขยายการชำระหนี้ด้วย
- Composition คือ การประนอมหนี้ หมายถึง การที่เจ้าหนี้ยินยอมลดจำนวนหนี้สินลง จำนวนหนี้ที่ยอมลดให้จะมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้แม้บางครั้งการชำระหนี้ไม่สูงแต่ถือว่าดีกว่าไปฟ้องร้อง ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายทางศาลและเป็นการรักษาชื่อเสียงของเจ้าหนี้ รวมทั้งกิจการของลูกหนี้ก็ไม่ต้องตกเป็นการล้มละลาย
- Assignment เป็นการเลิกกิจการอย่างไม่เป็นทางการโดยลูกหนี้ขอเลิกกิจการกับเจ้าหนี้โดยตรงแล้วเจ้าหนี้ยินยอม

การเลิกกิจการโดยไม่สมัครใจ

เกิดขึ้นในกรณีที่บรรดาเจ้าหนี้และกิจการที่เป็นลูกหนี้ไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องการชำระหนี้สิน จึงจำเป็นต้องนำเรื่องขึ้นสู่ศาลให้เป็นคนกลางในการพิจารณา

ล้มละลาย

ล้มละลายคือการที่ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวและไม่สามารถชำระหนี้ได้ตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงาน ว่า เจ้าหนี้ได้ลงมติในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือในคราวที่ได้เลื่อนไป ขอให้ศาลพิจารณาให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ดีหรือไม่ลงมติประการใดก็ดีหรือไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุมก็ดี หรือการประชุมหนี้ไม่ได้รับความเห็นชอบก็ดี ให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

สรุปลักษณะสำคัญของกฎหมายล้มละลาย

หัวข้อ

1. จำนวนหนี้ขั้นต่ำ
2. จุดประสงค์ในการฟ้องคดี
3. ความรวดเร็วในการพิจารณา
4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี
5. การยื่นคำให้การ

คดีล้มละลาย

ฟ้องบุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท ฟ้องนิติบุคคลไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท

ฟ้องเพื่อเข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

มีขั้นตอนในการดำเนินคดีรวดเร็วและเน้นความรวดเร็วเป็นสำคัญ

ค่าขึ้นศาลถูกกว่าคดีแพ่งสามัญมาก

ลูกหนี้จะยื่น หรือ ไม่ยื่นคำให้การก็ได้ ไม่มีร้ายแก่ลูกหนี้

สรุปลักษณะสำคัญของกฎหมายล้มละลาย

หัวข้อ

6. การอยู่ในอำนาจศาล
7. การถอนฟ้อง
8. การจำหน่ายคดี
9. การขังนำหนักพยานหลักฐาน

คดีล้มละลาย

หลังจากศาลรับฟ้อง ลูกหนี้จะต้องอยู่ในอำนาจศาล
ถอนได้ต่อเมื่อศาลอนุญาตเท่านั้น
กรณีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวแล้ว ถ้าศาลจะสั่งจำหน่ายคดี ต้องมีการโฆษณาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน
พิจารณาพยาน เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ก่อน ถ้าฟังไม่ได้ ศาลยกฟ้องได้เลย แต่ฟังได้ จึงฟังพยานลูกหนี้ ว่าสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่

การยื่นฟ้องคดีล้มละลาย

การยื่นฟ้องคดีล้มละลาย (เฉพาะในระหว่างที่ศาลล้มละลายภาค
ยังไม่เปิดทำการ) ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ลูกหนี้ที่ภูมิลำเนา อยู่ในเขตศาล
หรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตศาลต้นนั้น ต้องส่งคำร้องต่อไปยังศาล
ล้มละลาย เมื่อศาลล้มละลายรับฟ้องแล้ว ก็จะออกไปทำการไต่สวน นั่ง
พิจารณา และพิพากษาคดี ณ ศาลจังหวัดดังกล่าว ทั้งนี้วิธีพิจารณา
ตามลำดับ ก็เริ่มด้วยการตรวจคำฟ้องซึ่งก็ใช้หลักกฎหมายการตรวจคำ
คู่ความในคดีแพ่งสามัญ หลังจากรับฟ้องแล้วจะส่งหมายเรียกและ
สำเนาคำฟ้องให้ลูกหนี้เพื่อทราบ (เพื่อทราบไม่ใช่เพื่อแก้คดี) ดังนั้นใน
คดีล้มละลายจำเลยหรือลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องยื่นคำให้การก็ได้

การฟื้นฟูกิจการ (Reorganization)

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ละพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ก็เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวอันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ แต่เนื่องจากมาตรา 94 (2) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้กำหนดว่า ในกรณีที่เจ้าหนี้ยินยอมให้ลูกหนี้ก่อนขึ้นชั้นโดยรู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เจ้าหนี้ดังกล่าวจะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

การฟื้นฟูกิจการ (Reorganization)

ข้อบัญญัตินี้ทำให้ไม่มีสถาบันการเงินหรือเอกชนรายใดยินยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายทั้งๆที่กิจการของลูกหนี้อยู่ในสภาพฟื้นฟูได้หากได้รับความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้เพื่อให้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการซึ่งจะช่วยให้เจ้าหนี้ไม่มีประกันมีโอกาสได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

ลักษณะของลูกหนี้ที่สามารถขอฟื้นฟูกิจการ

- เป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนด
- มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม
- มีเหตุผลสมควรละมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้

ผู้มีสิทธิขอให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้

- เจ้าหนี้ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกันและมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท
- ลูกหนี้ซึ่งเข้าลักษณะ 4 ข้อ ข้างต้น
- หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการลูกหนี้
เช่น
 - ธนาคารแห่งประเทศไทยในกรณีที่ลูกหนี้เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์
 - สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นบริษัทหลักทรัพย์

ผู้มีสิทธิขอให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้

- กรรมการประกันภัยในกรณีที่ลูกหนี้เป็นบริษัทประกันวินาศภัยหรือบริษัทประกันชีวิต
- หน่วยงานรัฐอื่นที่มีอำนาจกำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้ที่เกี่ยวข้อง

คำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการและการตั้งผู้ทำแทน

- ความมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ โดยแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของลูกหนี้
- รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนที่ลูกหนี้อยู่รวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท
- เหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ
- ชื่อและคุณสมบัติของผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ
- หนังสือยินยอมของผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ

การบริหารกิจการลูกหนี้เมื่อศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

- เมื่อศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้แล้ว อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการ และทรัพย์สินของผู้บริหารของลูกหนี้สิ้นสุดลง รวมทั้งสิทธิทางกฎหมายของผู้ถือหุ้นก็ระงับลง (ยกเว้นสิทธิในการรับเงินปันผล) โดยสิทธิในการบริหารและสิทธิของผู้ถือหุ้นจะเป็นของผู้บริหารคนใหม่ ได้แก่
 - กรณีที่ยังไม่มีการตั้งผู้ทำแทน ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้พิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้บริหารกิจการ โดยผู้บริหารชั่วคราวอาจแต่งตั้งจากผู้บริหารของลูกหนี้เองหรือบุคคลอื่นก็ได้
 - กรณีที่มีการตั้งผู้ทำแทนแล้วให้ผู้ทำแทนเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ (มาตรา 90/25)

Q & A

บทที่ 12 ความล้มเหลวของธุรกิจ